

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Martinem Láníčkem v právní věci

žalobce: V. H.

státní příslušnost Ukrajina

zastoupený advokátem Mgr. Ladislavem Bártou

sídlem Purkyňova 787/6, 702 00 Ostrava

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra ČR

sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. října 2021, č. j. OAM-545/ZA-ZA12-LE26-2021, ve věci mezinárodní ochrany

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

- III. Ustanovenému zástupci žalobce **Mgr. Ladislavu Bártovi**, advokátovi se sídlem v Ostravě, Purkyňova 787/6, se přiznává odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů v celkové výši 6 800 Kč, které mu budou vyplaceny z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Česká republika **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce je státním příslušníkem Ukrajiny a dne 28. 7. 2021 podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodnutím identifikovaným v záhlaví tohoto rozsudku žádost žalobce zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona číslo 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“).
2. Důvodem pro zamítnutí žádosti byla podle odůvodnění napadeného rozhodnutí skutečnost, že žalobce je státním příslušníkem Ukrajiny, kterou Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, s výjimkou poloostrova Krym a částí Luhanské a Doněcké oblasti pod kontrolou proruských separatistů. Žalobce sice pochází z Luhanské oblasti, ale celý život žil v městě Starobilsk, které je pod správou ukrajinské ústřední vlády a nikdy v něm nedošlo k žádným bojům mezi Ukrajinou a proruskými separatisty. Shora uvedená výjimka se tak na něj nevztahuje. Žalobce přitom neprokázal, že by ve své vlasti čelil pronásledování nebo že by mu hrozilo nebezpečí vážné újmy ve smyslu zákona o azylu. K tvrzeným obavám žalobce (týkajícím se zejména povolání do armády a ataků ze strany bezpečnostní služby SBU) žalovaný uvedl, že branná povinnost a povinná vojenská služba patří k základním státoobčanským povinnostem. Žalovaný navíc vyjádřil pochybnosti o tom, že by náboženské přesvědčení žalobce skutečně bylo takovou principiální překážkou, která by mu bránila ve výkonu vojenské služby, a to již vzhledem k tomu, že jmenovaný v případech, kdy o této překážce v průběhu správního řízení hovořil, opakovaně v jedné větě dodal také, že je vojenská služba nebezpečná a že „nechce riskovat“, což vypovídá spíše o jeho osobní averzi k výkonu této služby než o hlubším náboženském přesvědčení. Žalobce navíc ani nepodnikl naprosto žádné kroky a nepokusil se např. získat relevantní informace nebo stanovisko vojenské správy či jiného oficiálního zdroje ohledně možnosti alternativní náhradní vojenské služby. Žalovaný dále poukázal na podklady o zemi původu žalobce, ze kterých zjistil, že na Ukrajině neprobíhá mobilizace a do bojů na východě země jsou nasazováni výlučně profesionální vojáci či dobrovolníci. Není tedy důvod, proč by do konfliktu na východě země měl být nasazen právě žalobce. Za neopodstatněné považoval žalovaný také tvrzení žalobce o činnosti bezpečnostní služby SBU, která po něm měla požadovat, aby vstoupil do praporu Aydar, neboť tento prapor již v současnosti neexistuje. Dle zprávy o Ukrajině navíc po letech 2014 a 2015 značně klesla podpora extrémně pravicových hnutí a uskupení. Žalovaný dodal, že na Ukrajině panuje stav funkčního státu, země prošla od zhroucení režimu Viktora Janukovyče množstvím reforem, ukrajinská vláda udržuje civilní kontrolu nad ozbrojenými složkami a svoboda projevu, stejně jako další základní lidská práva a svobody, je garantována ústavou a obecně dodržována. Z úřadů kompetentních řešit případná protizákonná jednání příslušníků SBU pak žalovaný zmínil úřad ombudsmana, Státní úřad pro vyšetřování (zabývající se trestnými činy

příslušníků vyšetřovacích orgánů) nebo „Odbor procesního vedení trestních řízení mučení a dalších vážných porušení práv občanů ze strany policie a dalších orgánů“ v rámci Úřadu generálního prokurátora. Pokud by tedy žalobce byl skutečně vystaven jakékoli zvěsti ze strany příslušníků SBU, či jiných příslušníků ozbrojených sil, má zcela evidentní dostatek možností tyto své potíže řešit ve své zemi původu a tamní složky mu dle veškerých dostupných informací budou schopny potřebnou pomoc poskytnout.

3. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce u Krajského soudu v Ostravě dne 3. 11. 2021 včasnou žalobu. V jejím doplnění prostřednictvím ustanoveného zástupce namítal, že § 16 odst. 2 zákona o azylu, o který žalovaný opřel své rozhodnutí, nepřipustným způsobem „zpříšňuje“ ustanovení článku 36 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013, podle níž třetí zemi, která je v souladu s touto směrnicí označena za bezpečnou zemi původu, lze po jednotlivém posouzení žádosti považovat ve vztahu k určitému žadateli za bezpečnou zemi původu, pouze pokud žadatel má státní příslušnost této země, nebo b) žadatel je osobou bez státní příslušnosti a dříve v této zemi běžně pobýval a žadatel nepředložil žádné závažné důvody pro to, aby tuto zemi nebylo možno v jeho konkrétní situaci považovat za bezpečnou a mohl tak být uznán za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU. Podle žalobce (jeho zástupce) je zjevné, textace ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu zcela nepřipustným způsobem „zpříšňuje“ užití institutu bezpečné země původu, neboť po žadateli o azyl požaduje prokázání toho, že jeho zemi původu nelze považovat za bezpečnou zemi, ačkoliv směrnice zcela nepochybně hovoří o předložení důvodů (*...submit any serious grounds..., schwerwiegende Gründe vorbringen*). Český zákon tak podle žalobce zcela nepřipustně zaměňuje břemeno tvrzení za břemeno důkazní, což pochopitelně vede k systematicky přísnějšímu posuzování žádostí a znemožnění meritorního posouzení řady žádostí, které by měly v souladu se směrnicí být posouzeny meritorně. V této souvislosti žalobce poukázal na to, že předmětná směrnice s institutem prokazování pracuje a odlišuje jej tak od předložení důvodů, což je zjevné zvláště z textace Přílohy I, podle níž země se považuje za bezpečnou zemi původu, pokud lze na základě tamější právní situace, uplatňování práva v rámci demokratického systému a obecné politické situace prokázat, že v ní obecně a soustavně nedochází k pronásledování podle článku 9 směrnice 2011/95/EU, k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Žalobce vyjádřil přesvědčení, že český zákon o azylu zcela „překroutil“ smysl užití institutu bezpečné země původu, neboť ve skutečnosti je třeba po členském státu požadovat, aby prokázal, že daná země splňuje celou řadu podmínek, a i v případě, že je splňuje, nelze tento institut aplikovat, pokud žadatel předloží alespoň nějaké závažné důvody, pro které nelze předmětnou zemi v jeho případě považovat za bezpečnou. Navzdory výše uvedenému článku 36 Směrnice ovšem žalovaný postupoval zjevně podle jazykového výkladu ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu a kromě posouzení žalobcem uváděných důvodů (tvrzení) zjevně posuzoval i jejich prokázání (unesení důkazního břemene), což nelze akceptovat. S ohledem na nepřipustné využití § 16 odst. 2 zákona o azylu, jež je ve zjevném rozporu s institutem bezpečné země původu a výjimek z užití tohoto institutu zakotveného v článku 36 směrnice, proto nelze akceptovat rozhodnutí žalovaného, který žádost žalobce meritorně neposoudil mimo jiné právě s odkazem na neprokázání toho, co ovšem žalobce – v případě by byly respektovány požadavky směrnice – prokazovat nemusel.

4. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby a v písemném vyjádření v zásadě zopakoval důvody napadeného rozhodnutí.
5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů [§ 75 odst. 2 zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“)] a dospěl k závěru, že žaloba důvodná není. O věci rozhodl krajský soud při splnění podmínek vyplývajících z § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání.
6. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalobce podal dne 28. 7. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany. K žádosti poskytl dne 4. 8. 2021 základní údaje, podle kterých je jeho místem narození obec Starobilsk na Ukrajině v Luhanské oblasti, Ukrajinu opustil dne 22. 5. 2021 autobusem přes Maďarsko a Slovensko do České republiky. Jako důvod žádosti uvedl, že v Luhanské oblasti probíhají válečné operace, je mu 19 let, od 20 let začínají na Ukrajině povolávat do armády, ale žalobce válčit nechce z důvodu náboženského přesvědčení a také pro to, že je to nebezpečné. Při pohovoru pak zmínil excesy ze strany vojáků ukrajinské armády ve Starobilsku, ke kterým mělo docházet od roku 2014, současně však dodal, že „teď je tam větší kontrola“. Teprve po pohovoru zaslal žalovanému informaci o tom, že u jeho rodiny ve Starobilsku proběhla dne 18. 8. 2021 kontrola okresního policisty a dalších lidí v oblecích, při které hledali ruskou literaturu a zakázané předměty. Nic nenašli, ale přes matku mu vzkazovali, že po návratu na Ukrajinu bude mít problémy a ať se buď dobrovolně dostaví na SBU (*služba bezpečnosti Ukrajiny, tj. ukrajinská civilní kontrarozvědka – poznámka krajského soudu*) a přizná, že je rekrutován, ruský špión nebo napíše „dobrovolné prohlášení s dalším vstupem do praporu Aydar“. O žádosti žalobce rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím se shora uvedeným odůvodněním.
7. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí žalovaného správního orgánu o zamítnutí žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany pro její zjevnou bezdůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, tj. s ohledem na bezpečnou zemi původu žalobce (Ukrajinu) a skutečnost, že žalobce neprokázal, že v jeho případě tento stát za bezpečnou zemi původu považovat nelze.
8. Krajský soud předně zdůrazňuje, že žalobce v žalobě ani jejím doplnění nijak nebrojil proti závěru žalovaného, podle kterého pochází z oblasti, která je pod kontrolou ukrajinské ústřední vlády a spadá do režimu bezpečných zemí původu ve smyslu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Jeho žalobní námitky směřují výhradně proti znění textu § 16 odst. 2 zákona o azylu, které je podle jeho názoru v rozporu se s článkem 36 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále též „procedurální směrnice“). Konkrétně jde podle žalobce (jeho zástupce) o to, že podle označeného článku procedurální směrnice postačí, když žadatel pocházející z bezpečné země původu předloží závažné důvody pro to, aby tuto zemi nebylo možno v jeho konkrétní situaci považovat za bezpečnou, zatímco česká právní úprava (§ 16 odst. 2) vyžaduje k vyvrácení domněnky o bezpečné zemi původu prokázání, že v případě žadatele o mezinárodní ochranu tento stát původu za takovou bezpečnou zemi považovat nelze. Podle žalobce tím došlo v české právní úpravě jednak k záměně břemene tvrzení za břemeno důkazní a

současně ke zpřísnění posuzování podmínek u žadatelů pocházejících z bezpečné země původu.

9. Se žalobcem lze souhlasit potud, že doslovný text článku 36 odst. 1 procedurální směrnice vskutku nehovoří v souvislosti s vyvrácením domněnky o bezpečné zemi původu u konkrétního žadatele o mezinárodní ochranu výslovně o prokazování takových způsobilých důvodů, ale toliko o jejich předložení či dokonce uvedení. To vyplývá nejen z české jazykové verze, ale také např. anglické (*submitted*), slovenské (*nepredložil*), německé (*keine schwerwiegenden Gründe dafür vorgebracht hat*), italské (*non ha invocato gravi motivi*) nebo polské (*nie podał żadnych poważnych podstaw*). Jazykový výklad však ve smyslu ustálené judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu představuje pouze prvotní přiblížení se k obsahu dotčené právní normy; k ověření správnosti či nesprávnosti výkladu, popř. k jeho doplnění či upřesnění, potom slouží ostatní interpretační přístupy. O tom, že shora uvedené doslovné jazykové vyjádření a použití výrazu „nepředložil“ nelze při výkladu tohoto článku směrnice přeceňovat, svědčí mimo jiné také článek 42 preambule totožné směrnice, ve které se naopak uvádí, že „... v případě, kdy žadatel **prokáže**, že v jeho konkrétní situaci existují oprávněné důvody nepokládat danou zemi za bezpečnou, nebylo označení této země jako bezpečné považováno v jeho případě za směrodatné“. Výraz „prokáže“ vyplývá také z dalších jazykových verzí (např. německé – *aufzeigen*, anglické – *show*, polské – *wykazać*, slovenské – *preukáže*). Podle přesvědčení krajského soudu přitom smyslu a účelu právní úpravy režimu žadatelů o mezinárodní ochranu pocházejících z bezpečných zemí původu neodpovídá, že by žadateli postačovalo k vyvrácení domněnky o bezpečné zemi původu v jeho případě pouhé uvedení takových důvodů způsobilých domněnku vyvrátit, aniž by byl současně povinen tyto údaje určitým způsobem verifikovat. Pokud by tomu tak bylo, tak by byl smysl právního režimu bezpečných zemí popřen, protože by žadateli stačilo k vyvrácení této domněnky uvést jakoukoliv ničím nepodloženou verzi. Jestliže za této situace český zákonodárce zvolil cestu prokazování důvodů vyvracejících domněnku o bezpečné zemi původu, nedostal se tak podle přesvědčení krajského soudu do rozporu s dotčenou procedurální směrnicí.

10. Za podstatné považuje krajský soud také to, že žalovaný nekladl v přezkoumávaném správním řízení na žalobce žádné nepřiměřené požadavky stran prokázání jeho azylového příběhu. Žalovaný uvedl, že obavy žalobce z povolání do armády nejsou azylově relevantní, uvedl, proč nepovažuje za věrohodné jeho náboženské důvody a vytkl mu, že se ani nepokusil zjistit informace o možném náhradním (alternativním) výkonu vojenské služby. Na podkladě zpráv o zemi původu pak žalovaný konstatoval, že na Ukrajině neprobíhá mobilizace a do bojů na východě země jsou zapojováni výhradně profesionální vojáci a dobrovolníci. Uvedené závěry jsou v souladu s rozhodovací praxí správních soudů, podle které je branná povinnost sama o sobě zcela legitimním požadavkem každého státu kladeným na jeho občany a potenciálně hrozící trestní stíhání pro nenastoupení vojenské služby rovněž nezakládá azylově relevantní důvody automaticky, a to ani v případě, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2012 č. j. 2 Azs 17/2012-44, bod 16). Oporu ve zprávách o zemi původu má také závěr žalovaného, že na východě Ukrajiny jsou nasazováni výhradně profesionální vojáci nebo dobrovolníci (viz čl. 5 informace OAMP o Ukrajině ze dne 30. 6. 2021, na straně 13 a 14), což bylo opakovaně konstatováno také v rozhodnutích

Nejvyššího správního soudu (srov. např. usnesení č. j. 10 Azs 64/2021-27 ze dne 15. 4. 2021).

11. Ve vztahu k tvrzeným obavám z bezpečnostní služby SBU pak žalovaný srozumitelně vysvětlil, proč považuje obavy žalobce za neopodstatněné, a to mimo jiné s poukazem na to, že prapor Aydar již neexistuje. Žalovaný rovněž přestřel možnosti, kterými by se žalobce mohl proti excesům ze strany SBU bránit. Je nutno zdůraznit, že žalobce na shora uvedené závěry uvedené v napadeném rozhodnutí konkrétně nereagoval a jeho žalobní námitky byly výhradně zaměřeny na nesoulad § 16 odst. 2 zákona o azylu s článkem 36 odst. 1 procedurální směrnice, který však krajský soud z výše rozvedených důvodů neshledal.
12. Krajský soud na základě výše uvedených úvah dospěl k závěru, že žaloba důvodná není, proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
13. Žalobci byl usnesením krajského soudu ze dne 10. 11. 2021 ustanoven k ochraně jeho práv podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupce z řad advokátů Mgr. Ladislav Bárta, jehož odměnu a hotové výdaje hradí podle uvedeného zákonného ustanovení stát. Krajský soud ve třetím výroku přiznal zástupci žalobce odměnu za zastupování žalobce v tomto řízení ve výši určené podle vyhlášky číslo 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), a to za dva úkony právní služby (1.- první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a 2. - doplnění žaloby) po 3 100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodu 5 advokátního tarifu. Dále krajský soud přiznal zástupci žalobce paušální náhradu hotových výdajů za uvedené dva úkony ve výši 600 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 6 800 Kč budou zástupci žalobce vyplaceny z rozpočtových prostředků krajského soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
14. V posledním výroku rozhodl krajský soud o tom, že Česká republika právo na náhradu nákladů řízení nemá, protože žalobce splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (což již bylo zohledněno při rozhodování o ustanovení zástupce) a žalovaný byl v řízení úspěšný, protože ani jednomu z nich nelze podle § 60 odst. 4 s. ř. s. uložit povinnost k náhradě nákladů řízení placených státem.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

Ostrava 7. ledna 2022

JUDr. Martin Láníček
samosoudce